

*Презентація
до уроку
Українська
мова
9 клас*

Пряма мова

У процесі спілкування у мовців виникає потреба передавати чи відтворювати висловлювання інших.

Які ж існують способи передачі чужого мовлення?

Способи передачі чужого мовлення

ПРЯМА МОВА

НЕПРЯМА МОВА

**НЕВЛАСНЕ ПРЯМА
МОВА**

**ПЕРЕДАЧА ПРОСТИМ
РЕЧЕННЯМ**

ДІАЛОГ

ЦИТАТА

СПОСОБИ ПЕРЕДАЧІ ЧУЖОГО МОВЛЕННЯ

ПРЯМА МОВА

Прямою мовою називають чуже мовлення, передане дослівно, з усіма граматичними, інтонаційними та стилістичними особливостями. Пряма мова може складатися з одного слова, одного речення і з кількох речень. Пряма мова супроводжується реченням, що вказує на те, хто є мовцем та адресатом, за яких обставин вона висловлена. Таке речення називається словами автора. Слова автора можуть стояти перед прямою мовою, у середині прямої мови, після неї, а також включати в себе пряму мову. Пряма мова і слова автора поєднуються за змістом та інтонаційно, тобто без допомоги сполучників. Інтонація слів автора завжди розповідна, а інтонація прямої мови може бути розповідною, питальною, спонукальною, окличною та неокличною

Способи передачі чужого мовлення

НЕПРЯМА МОВА

Непрямою мовою називається чуже мовлення, що передається не дослівно, а зі збереженням лише основного змісту висловлювання (Дівчина замилювалася квітами і сказала, що вони чудові). У непрямій мові втрачається лексична, інтонаційна та стилістична своєрідність чужого мовлення.

Для передачі чужого мовлення використовується також непряма мова.

Непряма мова передається складнопідрядним реченням, у якому головне речення передає слова автора, а підрядне передає чуже мовлення (і своє власне) як непряму мову.

Способи передачі чужого мовлення

НЕВЛАСНЕ ПРЯМА МОВА

Непрямою мовою називається чуже мовлення, що передається не дослівно, а зі збереженням лише основного змісту висловлювання (Дівчина замилювалася квітами і сказала, що вони чудові). У непрямій мові втрачається лексична, інтонаційна та стилістична своєрідність чужого мовлення. До непрямой мови належать як непрямі розповідні речення, так і непрямі питання й спонування, але знак оклику чи знак питання в кінці таких речень не ставиться

Способи передачі чужого мовлення

ПЕРЕДАЧА ПРОСТИМ РЕЧЕННЯМ

Непрямою мовою називається чуже мовлення, що передається не дослівно, а зі збереженням лише основного змісту висловлювання (Дівчина замилювалася квітами і сказала, що вони чудові). У непрямій мові втрачається лексична, інтонаційна та стилістична своєрідність чужого мовлення. До непрямой мови належать як непрямі розповідні речення, так і непрямі питання й спонування, але знак оклику чи знак питання в кінці таких речень не ставиться

Способи передачі чужого мовлення

ДІАЛОГ

Діалог — це пряма мова, що передає розмову двох осіб. Слова кожної особи, яка бере участь у розмові, називаються репліками. Слова автора супроводжують репліку, якщо не зрозуміло, кому належить пряма мова

Способи передачі чужого мовлення

ЦИТАТА

Цитатою називається дослівно наведений зі збереженням усіх граматичних та стилістичних особливостей уривок із чужого висловлювання, що використовується мовцем для підтвердження чи пояснення власних думок. Тому в цитаті не можна нічого змінювати, навіть розділових знаків. Цитата на письмі береться в лапки (Видатний український письменник Гр. Тютюнник був переконаний, що «кожен письменник обирає собі тему найближчу, найріднішу....»)

1. Що вам відомо про пряму мову з попередніх класів?
2. З якою метою люди використовують пряму мову? Яка відмінність між прямою та непрямою мовою?
3. Яку структуру мають речення з прямою мовою?
4. Які розділові знаки використовуються при прямій мові?

* Розглянути подані в двох колонках речення. Пояснити відмінність між прямою й непрямою мовою. Пояснити вживання розділових знаків

Хвалився горщик: “Розіб’ю казана!”

Годуй біду, а вона каже: “Ще прийду!”

Хвалився горщик, що розіб’є казана. (Нар. творч.)

Годуй біду, а вона каже: “Ще прийду!”

- Чужа мова, передана дослівно від імені того, кому вона належить, **називається прямою мовою (П, п)**.
- Слова, що вказують, кому належить пряма мова і як вона висловлена, називаються **словами автора (А, а)**.

Пряма мова **ПІСЛЯ** слів автора

У липневий вечір якось біля школи т
мені сказала: “Пахнуть матіоли”.
(Д.Луценко.)

А: “П”.

Он чутливо спить очеретина і шепоч
світу: “Не буди!” (П.Перебийніс.)

А: “П! ”

Я спитав колись у батька: “Ви скажіть м
на щирість, що найтяжче ранить серце?”
І почув: “Несправедливість”. (М.Нагнибі,

А: “П ? ”

Пряма мова **ПЕРЕД** словами автора

«Гарна музика»,— шепнула заслухан
Дарка (І. Вільде).

“П”, - а.

“Дивись, коханий мій, дивись! В мої
очах – весна!” – казала так мені коли
красуня чарівна. (М.Вороний.)

“П!” - а.

«А куди ви їдете, люди добрі?» –
осмілюся спитати Павлусь (А. Чайк
ський)

“П?” - а.

Переписати. В кожному з речень вказати пряму мову і слова автора. Пояснити вживання розділових знаків.

- В п'ятницю крилом журавки мрія кликала: “Летім!” “Чи не високо занадто?” – смачно позіхнула лінь. (Б. Олійник.) “Ми в колективі дружнім жить не проти”, - перемовлялись між собою Шпроти. (С.Коваль.) Скажімо дорогам і пісні: “Спасибі!” (Р.Лубківський.)

П – пряма мова

А – слова автора

Переписати. В кожному з речень вказати пряму мову і слова автора. Пояснити вживання розділових знаків.

- В п'ятницю крилом журавки мрія кликала: **“Летім!”** **“Чи не високо занадто?”** – смачно позіхнула лінь. (Б. Олійник.) **“Ми в колективі дружнім жить не проти”,** - перемовлялись між собою Шпроти. (С.Коваль.) Скажімо дорогам і пісні: **“Спасибі!”** (Р. Лубківський.)

Пряма мова **В СЕРЕДИНІ** слів автора

Я сказала: "Я згодна, тату", - і поцілу
йому руку (В.Підмогильний)

А: "П", - а

...мені сказала: "Здрастуй!" – крізь
туман (Л.Костенко)

**А: "П!" -
а**

Дід бурчав: "Тепер би того дощу..."
сердився невідомо на кого

**А: "П?" -
а**

РОЗРИВАЄТЬСЯ словами автора.

П – одне речення

“Хіба що... - майже пошепки промовила вона,- я сама спробую”.

“П...-а, -
п”.

«Рано ти,— каже батько,— закінчив науку» (Остап Вишня).

“П,- а, - п”.

«Ні, - зринула думка, - у такий спосіб пожежі не згасити, треба трактором перетнути дорогу стихії!» (В.Скурлатів)

“П, -а, -
п!”.

“За що ж, - хто-небудь попитає, - Зогуля Півня вихваляє?” (Л.Глібов.)

“П, -а,-
п?”.

РОЗРИВАЄТЬСЯ словами автора.

П – кіп'яка речень

«Ходять тут усякі... — бурмоче дід. —
Недавно двоє пройшло» (О. Донченк

“П...-а. -
П”.

«Зажди! — просить хлопчина.— Не
тікай від мене, візьми мене із собою
перевези!» (Б. Лепкий).

“П!(?)-а.-П”.

“Та ні, я того не кажу, - відповідав
Зінько. – Знаю, що земля це ваша ”

“П, -а. - П”.

«Пізно, Володько,— і додала тим
самим легким смішком: — Ех ти,
сторож!» (І. Сенченко).

“П!(?)-а:-
П”.